

2000 personer i Berlin og Vest-Tyskland og av disse svarte 77 pst. benektende på spørsmålet om de var villige til å gifte seg med jøder. Er tyskerne virkelig så uforbederlige? Hva skal man så si om forholdene øst for jerntøppet? Generalsekretær Jacob Pat i den jødiske arbeidskomite i New York kan fortelle, at det er begynt en massedeportering av jøder til Sibir, fordi deres religiøse og kulturelle holdning ikke er i overensstemmelse med de kommunistiske prinsipper. Til Israel får de ikke reise, da bolsjevikene betrakter denne nye staten som en amerikansk koloni.

Men disse overgrep som i høy grad strider mot de mest elementære menneskerettigheter, tales det lite om. Det er jo papa Ivan, som stiller med sakene derborte, og dermed er allting sagt. Da er det lettere og mindre risikabelt i hvertfall inntil videre å fortsette hamringen og sjikanen av de fæle tyskerne, som ikke engang vil gifte seg med jødene. Forøvrig trodde vi, at tyskerne hadde utryddet alle jøder i Russland, Polen og Tyskland, så spørsmålet ikke skulle være aktuelt. Det er noe her som ikke stemmer. Kanskje er det kommet noen gnissende sannhetskorn i propagandamaskineriet. —

DET ER IMIDLERTID

LETT Å HÅNE EN

SLAGEN FIENDE

og den sporten trives godt i Helte-Norge. Men det kan komme andre tider. Hør bare: Den øst-tyske utenriksminister Georg Dertinger, en av verdens menn, kunne forleden dag i en stor tale love tyskerne en ny «storhet», hvis de bare er så kloke, at de stiller seg på Sovjets side. Da ville besetelsesstroppene bli trukket tilbake og landet ville få sin suverenitet og komme på vennskapsfot med de nasjoner som styrer en tredjedel av verden. Uttalelsen har vakt ubehagelig oppmerksomhet og engstelse og fra vestlig hold klages det over, at Ivan blåser liv i de mørkeste sider av tysk nasjonalisme for å utnytte det til egne formål. Selvsagt — i krig er alt tillatt uten dumhet — og dumme er hverken russerne eller østtyskerne. — Men — skulle ulykken være ute ennå engang, vil nok ikke herr Ivan betenke seg på å sende østtyskerne til Norge for å holde oppgjør. Vi våger ikke å tenke denne tanke tilende. —

«8. Mai»

Postgiro:

Kontonr. 818 27

- rettighetstap.
- Medlem noen få dager, til jul 1941. Bot kr. 500 plus rettighetstap.
 - Medlem fra høsten 1941 til jul samme år. Forelegg: Bot og erstatning kr. 12 000. Frifunnet i herredsretten.
 - Ikke medlem. Meldte seg inn i NS, men gikk ut før innmeldelsen kom til fylkesforen. Forelegg: Bot og erstatning kr. 30—35 000. Idømt rettighetstap av herredsretten men forøvrig frifunnet.
 - Medlem visstnok fra høsten 1940 til jul 1941. Dømt av herredsretten, men husker ikke dommen nøyaktig.
 - Medlem visstnok fra høsten 1940 til jul 1941. Dømt av herredsretten men husker ikke dommen nøyaktig. Dømt av Høyesterett i siste halvår 1949 til å betale kr. 100 000 plus de store økonomiske tap vedkommende har lidd, både under sin lange internering og etterpå ved de restriksjoner, som han har vært gjenstand for.

Samtlige disse nr. 10 til 15 er som de første 1—9 å betrakte som absolutt passive, likesom de samtlige er gått ut av NS før den påberopte dato 22. januar 1942 og samtlige disse har sittet i fengsel og konsenstrasjonsleir i England og Norge i ca. 4½ år.

Dette er holdbarheten i herr L'Abée Lunds påstand.

Professor dr. jur. Johs. Andersen skriver i sin artikkel «Oppgjør med oppgjøret» i Aftenposten for lørdag den 27. november 1948:

«De aller fleste passive NS-medlemmer som meldte seg ut før den første landssvikanordning av 22. januar 1942 har nemlig fått sin sak avgjort med en påtaleunntatelse. Det er en praksis som fikk offisielt uttrykk allerede i et rundskriv fra riksadvokaten fra november 1945 om at det ikke skulle reises tiltale i slike saker uten at spørsmålet var forelagt riksadvokaten.»

De her nevnte dommer er av sagt til forskjellige tider fra 1946 og til siste halvdel av 1949 og på forskjellige steder i landet og av forskjellige dommere og med forskjellige forsvarere, uten at noen har lagt fram eller påberopt seg det av herr professoren anførte rundskriv fra riksadvokaten. For meg ser det ut som de forskjellige dommere, statsadvokater, ja til og med riktadvokaten og Høyesterett har

Jeg skal også om jentene med navn og adr. på ovennevnte om de samme myndigheter ønsker å kontrollere mitt utsagn.
En av Englands-berne.

Skamflekken på rettskulturen

Til minne om tiårsdagen for 9. april 1940 skriver det svenske blad «Dagsposten» bl. a. følgende:

«Händelsesförloppets fulla klarläggande är emellertid nu, tio år efteråt, av betydelse främst därför att det skulle bidra till att bemästra den förföljelseanda, som under de fem åren efter 1945 i så hög grad tillätts att sätta sin prägel på det offentliga livet både i Danmark och Norge. Vad som i detta hänseende skett är en bestående skamfläck på dansk och norsk rättskultur. Detta är tyvärr ej något överord. Sanningen av detta påstående erkännes nu öppet på ansvarskännande håll i bägge länderna och inses i tysthet av många fler. Endast en fullständig återställelse av rätten skulle kunna delvis utplåna denna skam. På ett värdigare sätt kunde tioårsminnet av den 9. april 1940 icke firas i Danmark och Norge än genom en allmän amnesti för vad som i så många fall med grov orätt kallats svek mot fosterlandet.»

Minnedag

Følgende uærbødige petit er hentet fra Dagbladet 8. april:

«Da de tyske krigsskipene stevnet opp Oslofjorden den 9de april 1940 ble det gjort seig motstand fra Bolærne. Her var major Hans Ringe sjef. Det er den samme major Ringe som Dagbladets lesere vil huske fra hans ypperlige artikler her i bladet under titlen: «Hvorfor skjøt ikke Måkerøy?»

For ikke så lenge siden ble det delt ut ordensdekorasjoner til dem som utmerket seg dengang. Bland annet fikk daværende major Enger belønning for sin innsats på Bolærne og Rauøy. Merkelig nok — for Rauøy ga opp, og det var Ringe som hadde æren for kampen på Bolærne.

Men han ble forbigått. Formodentlig slett ikke fordi han hadde skrevet i Dagbladet. Men hvorfor?»

LANDSSVIKOPPGJØRET

Av statsråd Johan E. Mellbye

Den hederskronede bondehøvding, statsråd Johan E. Mellbye skriver i Morgenbladet nr. 75/50:

Enkelte av dette blads lesere vil kanskje minnes at jeg utover høsten 1945 i Morgenbladet skrev et par artikler om dette med en avsluttende artikkel «Vårt indre oppgjør» i bladets kronikk 8. november samme år. Jeg gjennomgikk her først hva som allerede var skrevet om saken, først av advokat Gerhard Holm og Botsfengslets mangeårige direktør Hartvig Nissen, begge ikke lenge etter avgått ved døden, men også av andre som professor, dr. med. Langfeldt, dr. jur. Astrup Hoel og jur.-professor Skeie som samtlige hadde sine store betenkeligheter ved den i 1944 innførte landssvikordning. Jeg nevnte her fra direktør Nissens brosjyre «Straffen og landssvikene», — hvordan denne landssvikordning hadde innført tre helt nye straffer, nemlig tvangsarbeid, tap av almen tillit og begrenset rettighetstap. Om tillitstapet uttalte direktøren at det er en meget alvorlig straff med vidtrekkende, ofte helt ødeleggende følger for den dømte og hans families økonomiske og sosiale stilling i nutid og fremtid. Dr. jur. Astrup Hoel hadde noe tidligere fremholdt at det er vår borgerlige straffelovs alminnelige regler, supplert med bestemmelsene i den militære straffelov, således som vi kjenner dem fra før krigen, som alene på rettsgyldig grunn kan legges til grunn for det forestående oppgjør. Og konsekvensen av mine artikler var den, at det burde bevilges grid (amnesti) til alle dem som bevislig intet ondt hadde gjort.

Alle disse advarsler fra fremragende jurister og sakkyndige hadde imidlertid tilsynelatende ingen virkning. Vår høyeste domstol, Høyesterett, hadde jo allerede i august med 7 mot 4 stemmer avgjort at det alminnelige medlemskap i NS — dvs. medlemskapet som sådant — var bi-stand til fienden etter straffelovens § 86, og vår landssvikordning bygde på denne rettsoppfatning.

Her kunne det straks sies at vår høyeste domstol ved denne bestemmelse hadde fjernet seg fra den alminnelige rettsbevissthet. Og jeg kan ikke forstå annet

enn at Høyesteretts flertall her alt for meget har latt seg påvirke av den sterke opinion i Oslo. Hadde de hatt større kjennskap til oppfatning og forhold utover landsbygden, så var neppe en sådan skjebnesvanger avgjørelse truffet. Hvor mange var det ikke som allerede ved NS-partiets dannelselse i 1933 var blitt medlemmer, tiltalt av de mange virkelige gode poster i dette første program. Hos så mange bunnet det også i uro og misnøye over den måte hvorpå vårt forsvar var forsømt og misligholdt. Høyesteretts avgjørelse har gjort at tusener av bra nordmenn, som under de uklare forhold utover sommeren og høsten 1940, lot sitt medlemskap bli stående eller fornyet det uten bevisst vilje til sveik eller lav vinning, ble trukket inn i landssvikoppgjøret og gjorde at dette svulmet opp til fullstendig uoverskuelige dimensjoner og trakk ut i 4—5 år istedenfor de forutsatte 2 år. Dette at landssvikoppgjøret på dette grunnlag ble trukket slik ut i bredden, mens samtidig mange mennesker, som på annen måte hadde skaffet seg fordel av krigs- og okkupasjonsstillingen gikk helt fri, har skapt uendelig meget av bitterhet og mistro til rett og rettfærdighet i dette store samfunnsoppgjøret.

Jeg forstår ikke annet enn at det må være en plikt og oppgave for vår nasjonalforsamling snarest mulig å ta det hele oppgjør under behandling således som professor Skeie og også advokat Sterri har foreslått. Leser man Skeies kloke betraktninger i juli 1945 i hans brosjyre «Landssvik» er det både påfallende og beklagelig at denne vår ganske sikkert betydeligste jurist er satt helt utenfor det viktigste rettsoppgjør vårt samfunn har stått overfor. Når alt kommer til alt var vel ingen mer skikket til å delta i tilretteleggelsen enn han med sin juridiske innsikt, sin nasjonale innstilling og sitt kloke skjønne med sikre røtter i norsk jord. Skeie fremhevet straks det gamle ord: «Den som vil hemna all sin harm, han gjerer sig vesall og arm». Og det ord gir fremdeles grunn til ettertanke.

Johan E. Mellbye.

sendt oss om katastrofen skriver han:

«Vi får ikke klarleik i dette utan rettsleg undersøking. Og det skulde være rimeleg at justisdepartementet som høgste juridiske styresmakt — vilde ha interesse av å få klarlagt kor ansvaret ligg — —»

«Ikke noko har sára meg meir enn uvissa om det var etter lovleg makt og mynde at ordren var gjeven, eller om det var misbruk av makt som gjorde at sonen min og kameratane hans fant døden i utrengsmål — sannsynlig både av uvettug innlasting av lauta og litt for tung dønning —»

I politimesterens rapport framgår det også, at det ble satt ned en norsk-alliert militær kommisjon, som skulle undersøke årsaken til ulykken. Fjordane Politi-kammer henvendte seg til kommisjonen for å få en rapport om resultatet av undersøkelsen. Politi-kammeret fikk imidlertid den beskjed at «kommisjonens arbeid ikke er tilgjengelig for politi-kammeret — —»

Uansett det resultat kommisjonen var kommet til, så hadde iallfall norske myndigheter ansvar overfor de mennesker de hadde sperret inne, og ansvaret ligger på de menn som beordret fangene til dette livsfarlige arbeide.

Alle politiembetsmenn hadde kjennskap til hvordan varetektsfanger skulle behandles. Og den 24. august — god tid før katastrofen fant sted ved Florø, hadde daværende justisminister Joh. Cappelen uttalt:

«De (fanger) er ikke straff-fanger, — soner ikke straff, jfr. Grunlovens bud om at ingen kan straffes uten etter dom. De har krav på å behandles som andre varetektsfanger, — anstendig og i overensstemmelse med loven. Det er det gått ordre om og den er blitt innskjerpet —»

Men til tross for denne innskjerpelse ga politiembetsmenn både i Bergen og Florø ordre om at varetektsfanger skulle utkommanderes til livsfarlig arbeide — mot de utkommandertes protest.

Vi går ut fra at justisminister Gundersen også tar med denne krigsforbrytelse i den redegjørelse han har bebudet å legge fram for Stortinget.

Løssalgspris 25 øre

Opplag 10,300

Nordmørspostens Trykkeri